

Lidskoprávní Moot Court 2025: Tenhle autobus není pro starý

Paní Ludmila Novotná je 76letá důchodkyně, která žije sama v obci Borkovany na jihu Moravy, celý život pracovala jako učitelka v místní mateřské škole. Po smrti manžela se stará o domácnost sama a snaží se být co nejvíce soběstačná. Její každodenní život je jednoduchý, ale důstojný. Většinu běžných nákupů a vyřizování zvládá pěšky nebo s pomocí sousedů, kteří ji často doprovázejí na cestě do místního obchodu nebo na poštu. Větší vzdálenosti, jako je cesta k lékaři do okresního nebo krajského města, však vyžadují využití veřejné dopravy, protože paní Ludmila nikdy neměla auto ani řidičský průkaz. Její jediná dcera se odstěhovala s manželem do Prahy a navštěvuje ji obvykle jednou za měsíc o víkendu.

Na den 12. 2. 2025 paní Ludmila v 9:30 domluvený termín na specializované kardiologické vyšetření ve Fakultní nemocnici Bohunice u MUDr. Stanislavy Frankové. Šlo o velmi důležité vyšetření navazující na prodělaný infarkt z předchozího roku, které mělo rozhodnout o případné změně medikace a dalším postupu léčby.

Dne 12. 2. 2025 přišla paní Ludmila v 8:00 na místní autobusovou zastávku Borkovany, zhruba pět minut před odjezdem spoje. Už doma si připravila přesnou částku v hotovosti na cestu tam i zpátky (aby si s sebou do města nebrala peníze pro případ, že by ji někdo okradl) a po nástupu do autobusu požádala řidiče o zakoupení jednorázové jízdenky do Brna (4 zóny za 20 Kč podle tarifu pro zlevněné jízdné). Řidič jí však oznámil, že od 1. 1. 2025 dopravce změnil podmínky nákupu jízdenek. Nově je možné zakoupit jízdenku za obvyklou cenu pouze prostřednictvím mobilní aplikace nebo online přes internetové stránky dopravce, případně u řidiče s doplatkem 50 Kč.

Paní Ludmila však vlastní pouze tlačítkový telefon bez připojení k internetu; jiný nikdy nepotřebovala a ani neumí s chytrými zařízeními zacházet. Počítač nemá, internet doma nezaváděla. S digitálními technologiemi neumí pracovat a nemá nikoho, kdo by jí v danou chvíli pomohl. O tom, že byl systém změněn, nevěděla – žádné písemné oznámení nedostala a žádné nové informace na zastávce nezaznamenala. Cestování autobusem pro ni vždy znamenalo přímou, fyzicky přístupnou službu, kterou zvládala samostatně.

Řidiče prosila, zda by si výjimečně mohla jízdenku zakoupit v hotovosti bez přírážky, protože jde o důležité vyšetření a jinak se do nemocnice nedostane. Řidič však trval na pravidlech, která byla zavedena jednotně, a neumožnil jí cestu bez platné jízdenky. Paní Ludmila byla nucena vystoupit a vyšetření zmeškala, protože další autobus jel až v 9:06 (s příjezdem do Brna v 9:46). Domů se vrátila pěšky a následně telefonicky zjistila, že nový termín jí v nemocnici můžou přidělit nejdříve 7. 5., tedy až o několik měsíců později.

Událost paní Ludmilu hluboce zasáhla. Tvrdí, že byla vystavena diskriminaci z důvodu věku, protože právě lidé její generace nemají běžně přístup k moderním technologiím a nejsou schopni používat digitální aplikace. Kromě věkového hlediska poukazuje i na sociálně-ekonomické souvislosti – senioři často žijí s omezenými příjmy a nemohou si dovolit chytré telefony, mobilní data ani placenou asistenci. Tím pádem jsou vystaveni zvýšenému riziku sociálního vyloučení. Podle jejího názoru tento systém diskriminuje nejen podle věku, ale i podle sociálního postavení, technických možností a počítačové gramotnosti. Takové opatření pak podle ní představuje navíc i nepřiměřenou překážku ve výkonu základních práv, zejména svobody pohybu a přístupu ke zdravotní péči, na kterou má jako občanka nárok. Ztráta této samostatnosti pro ni znamená ztrátu důstojnosti i rovnoprávného postavení ve společnosti.

Má za to, že dopravce měl myslet i na starší osoby, které jsou na veřejnou dopravu odkázány, a nabídnout jim alternativní způsob nákupu jízdenky. Domnívá se, že zavedený systém bez možnosti výjimky je vůči seniorům nebo sociálně slabším nespravedlivý a v praxi vylučuje některé skupiny obyvatel z přístupu ke službě, která je jinak veřejná a měla by být rovně dostupná pro všechny bez rozdílu.

Výlučný autobusový dopravce pro Jihomoravský kraj (společnost JiMBus, a. s., IČ 341 56 874, sídlem Botanická 247/5, Brno) uvádí, že změna byla zavedena v souladu s trendem digitalizace veřejných služeb, byla včas a veřejně oznámena a odpovídá platným předpisům. Podle něj odpovědnost za připravenost na cestu leží na straně cestujícího. Změna systému prodeje jízdenek byla provedena z několika důvodů. Především šlo o zvýšení bezpečnosti řidičů, kteří už nemusí manipulovat s hotovostí, a také o zrychlení nástupu cestujících, což zefektivňuje provoz a zkracuje čekací doby na zastávkách. Dalším motivem byla úspora provozních nákladů (jak platebních, tak péče o hotovost) spojených s tiskem a správou papírových jízdenek, které byly náchylné k chybám. Dopravce také poukazuje na širší strategii podpory digitalizace a modernizace veřejné dopravy, která má být dlouhodobě efektivnější a pružnější. V neposlední řadě se změna opírá o ekologické hledisko – omezením tisku papírových jízdenek chce dopravce přispět ke snížení ekologické zátěže a splnění environmentálních cílů regionu i státu.

Za paní Ludmilu Novotnou sepište antidiskriminační žalobu. Vycházejte ze skutkového stavu tak, jak je popsán v zadání, a nic si nedomýšlejte. Svoji argumentaci zaměřte zejména na lidskoprávní aspekty případu, tedy namítanou diskriminaci a omezení ve výkonu dalších základních práv. Paní Ludmila požaduje zejména zdržení se dalšího diskriminačního jednání ze strany dopravce a písemnou omluvu, uveřejněnou na webových stránkách dopravce a jeho sociálních sítích.

Za dopravce připravte vyjádření k antidiskriminační žalobě paní Ludmily Novotné. Rovněž nedomýšlejte skutkový stav a pracujte s ním tak, jak je v zadání. Věnujte se tomu, proč nejde o diskriminaci a proč Váš postup při stanovování přepravních podmínek neporušuje základní práva paní Ludmily.

Výpověď paní Ludmily Novotné

„No podivíte se, já sem Ludmila Novotná, bude mi za pár let vosmdesát, celé život bydlím tady na vsi u Klobúk. Žiju sama, muž už mi dávno umřel, a co si neudělám, to nemám. Do města jedu jen dyš musím – hlavně k doktorům, protože se srdcem to už nejni, co bévalo.

Tenkrát, toho dvanáctýho února, sem měla jet na vyšetření se srdcem do nemocnice do Brna. Důležitý to bylo, protože sem loni měla infarkt. Tak jsem si nachystala věci, oblíkla kabát, vzala kabelku, do ní peněženku s přesnou částkou na lístek, jak jsem zvyklá. Neberu si do města víc, aby mňa tam někdo nevokrad. Pěšky jsem došla na zastávku, tam čekám, jako dycky.

Přijel autobus, nastúpím, slušně pozdravím a říkám řidiči, že si chci koupit lístek. A on mi povídá, že pré už to nejde, že si ho musím koupit přes mobil nebo na internetu. No já kókala jak blázen. Já chytré mobil nemám, počítač taky ne, nikdy sem to nepotřebovala. Já si vždycky koupila lístek u řidiče, zaplatila a jela. Co je na tom složitýho?

Říkala jsem mu, že jedu k doktorovi, že to potřebuju. Ale on byl neústupné, že pré bez lístku mě vzít nemože. Tak sem musela vystoupit. Stála sem tam jak vopařená, peníze v ruce a nikám jsem nejela.

Šla sem domů pěšky, celá rozklepaná. Volala sem do nemocnice a oni mi řekli, že nové termín až za tři měsíce. To mňa dorazilo. Já dělala všechno, co sem mohla. A kvůli nějakýmu mobilu nésu schopná jet autobusem?

Je to podle mě hrozně nespravedlivý. Starší lidi, co nemaj peníze na ty chytrý přístroje, nebo už se to prostě nenaučé, tak máme sedět doma a čekat? Připadám si odstrčená, jak dyby už na nás nikdo nemyslel. Já nepotřebuju žádný výsady. Jen chci, abych si mohla koupit lístek jako dřív a dojet k doktorovi. To je všechno.

Měli by s tím něco udělat, fakt. Ne každé je mladé a chytré na techniku. Někdo prostě potřebuje obyčejné lístek za peníze, co drží v ruce. A ne bét online.“

Výpověď řidiče Antonína Lhotského

„Hele, já sem řidič už skoro třicet let. Všude jsem jezdil, lidi vozil, každý den jinej příběh. Ale v poslední době se to všechno mění. Od ledna nám zrušili prodej lístků v autobusu. Prej kvůli bezpečnosti, abysme nemuseli tahat hotovost, a že se tím urychlí nástup. A hlavně – všechno má jít přes ty jejich aplikace a internet.

No co vám budu povídat – já bych taky radši prodal tý babičce lístek jako dřív, ale mám to zakázaný. Mám v tom jasný pokyny. Když nemá lístek, nesmím ju vzít. A to si pište, že lidi nadávaj. Nejvíc právě starší, co nemaj mobil, nebo neví, jak se to dělá. Chápu je, fakt jo. Ale já mám svoje pravidla a nechci přijít o práci kvůli tomu, že udělám výjimku.

Tu paní si pamatuju – slušná, upravená, taková tichá. Řekla, že jede k doktorovi, ale neměla lístek. Řek sem jí, že to nejde. A bylo mi to líto, ale co jsem měl dělat? Kdyby přišla kontrola, tak mám problém já. A to dneska choděj často.

Mrzí mě to, ale prostě tohle není už jako dřív. Mě to taky štve, taky jsem si musel zařídit ten chytrej telefon, abych si mohl kontrolovat účet v bance. Ale dělám, co musím.“

Výňatky z přepravních podmínek JiMBus

Nákup jízdních dokladů

Jízdenky je možná zakoupit přes webové stránky www.JiMBus.cz, www.apollon.cz nebo v mobilní aplikaci APOLLON. Fyzické papírové jízdní doklady lze zakoupit pouze na Kontaktních místech JiMBus, uvedených na webových stránkách, nebo u řidiče autobusu s paušální přírážkou 50 Kč.

Osoby nad 65 let

Osoby ve věku nad 65 let se přepravují:

- **S předplatními jízdenkami** určenými pro tuto věkovou kategorii.
- S jízdenkami **Zlevněnými A** - "bez Brna". Ty umožňují jízdu všemi druhy dopravy (vlak, regionální autobus, městská doprava) mezi zastávkami ležícími mimo Brno a dále rovněž mezi mimobrněnskou zastávkou a výstupní zastávkou v Brně. Po výstupu v Brně však už není možné dále přestoupit na jinou linku městské dopravy. Obdobně při cestě zpět jízdenka platí jen v tom dopravním prostředku, z něhož vystoupíte až mimo Brno. Přeprava s touto jízdenkou tak není povolena v případech, kdy je nástupní i výstupní zastávka v Brně a chcete využít linku do čísla 99. Naopak tato jízdenka umožňuje přepravu i po Brně, pokud chcete jet vlakem nebo linkou s číslem 100 a výše.
- S jízdenkami **Zlevněnými B** - "včetně Brna". Tyto jízdenky umožňují cestování bez omezení všemi linkami a spoji v JiMBus včetně brněnské městské dopravy.
- Se **Zlevněnými univerzálními jízdenkami a s mobilní aplikací APOLLON**
- S jízdenkami **Zlevněnými** - pro 24 hodin až několik dní. Tyto jízdenky však mají platnost shodnou s jízdenkami Zlevněnými A - tzn. umožní cestování mimo Brno bez omezení na linky a umožňují dojezd do Brna. Neumožňují však už cestování městskou dopravou po Brně.
- Při cestování s jednorázovými jízdenkami musí osoby nad 65 let prokázat svůj věk průkazkou JiMBus nebo dokladem totožnosti (občanský průkaz, pas). Pro vydání předplatní jízdenky stejně jako při vydání dalšího kupónu je vždy nutné doložit věk dokladem totožnosti.

Osoby nad 70 let

Osoby ve věku nad 70 let se přepravují za stejných podmínek jako osoby nad 65 let, ale získávají navíc další zvýhodnění:

- Po dosažení věku 70 let, vzniká **nárok na vydání bezplatné předplatní jízdenky** pro Brno (zóny 100 + 101) a pro města Adamov, Blansko, Břeclav (zde v autobusech už od 65 let), Hodonín, Kyjov, Mikulov, Vyškov, Znojmo. Pro doložení nároku na bezplatné cestování lze použít ve všech městech občanský nebo řidičský průkaz, případně pas. Bezplatnou předplatní jízdenku je nutné pořídit elektronicky. V ostatních městech postačuje pro doložení nároku průkazka. Ve Znojmě je bezplatná přeprava navíc poskytována starobním důchodcům, osobám invalidním III. stupně bez věkového omezení a osobám invalidním I. a II. stupně starším 50 let.

- Osoby nad 70 let mohou využít kombinaci jízdních dokladů bez ohledu na to, jestli se prokazují dokladem totožnosti nebo průkazkou s bezplatným kupónem. Zaplatí jen za ty zóny, v nichž nemají právo na bezplatné cestování.
- Pro čtenější cestování osob nad 70 let je určena **Roční předplatní jízdenka pro osoby nad 70 let pro všechny zóny**. Vyjde na 1 400 Kč / rok, umožňuje libovolné cestování po celém JiMBus a navíc s vámi může bezplatně cestovat pes nebo zavazadlo nebo jízdní kolo - ve spojích, kde je to povoleno.
- Pro jednodenní výlet osoby nad 70 let je určena **24hodinová předplatní jízdenka pro osoby nad 70 let pro všechny zóny**. Vyjde na 40 Kč, umožňuje libovolné cestování po celém JiMBus a navíc s vámi může bezplatně cestovat pes nebo zavazadlo nebo jízdní kolo - ve spojích, kde je to povoleno.

Výňatek z Ceníku JiMBus, a. s.

Jednorázové jízdenky

Jízdenka	Počet zón	Časová platnost	Základní	Zlevněná
Nepřestupní	1 úsek		12	6
	2 úseky		19	9
Přestupní	Doplatek za 1 zónu		19	9
	2	15 minut	20	10
	2	60 minut	25	12
	3	90 minut	33	16
	4	90 minut	41	20
	5	120 minut	49	24
	6	120 minut	57	28
	7	150 minut	65	32
	8	150 minut	73	36
	9	180 minut	81	40
	10	180 minut	89	44
	11	210 minut	97	48
	12	210 minut	105	52
	všechny	240 minut	113	56
Univerzální	Dle označených polí		180	90

Podmínky přepravy v Jihomoravském kraji od ledna 2025

Jaký je nový systém odbavování v Jihomoravském kraji?

Od **1. 1. 2025** dochází v hromadné dopravě k novému, modernímu způsobu odbavování. Cílem je zjednodušit proces nákupu jízdenek, zvýšit pohodlí a přinést moderní technologie do každodenního cestování.

Co nový systém přináší?

- **Jednoduchost a rychlost:** Nákup jízdenky kdekoli pouze z Vašeho mobilu.
- **Moderní technologie:** K nákupu můžete využít námi vyvinutou aplikaci na míru přímo Vám – našim cestujícím.
- **Ekologické řešení:** Elektronické jízdenky snižují potřebu papírových lístků.

Přechodové období do 31. 1. 2025

Aby byl přechod co nejhladší, bude zavedeno **přechodové období**, během kterého si mohou cestující stále zakoupit papírové jízdenky u řidiče nebo průvodčího **bez přírážky**. Toto období dává cestujícím čas zvyknout si na nový systém a vyzkoušet nové způsoby odbavování.

Chci jízdenku za hotové! Co mám dělat?

Platíte raději hotové? Žádný problém, máme pro vás řešení.

Kde si jízdenku koupit?

1. V Kontaktním centru JiMBus

Kontaktní centra se nachází v těchto městech:

• Brno (2x)
Nádražní 418/1, 602 00 Brno-město;
Zvonařka 512/2, 602 00 Brno, Trnitá	• Letovice
Nádražní 256/9, 679 61 Letovice
• Blansko
Nádražní 2320/6, 678 01 Blansko	• Moravský Krumlov
U Nádraží 891, 672 01 Moravský Krumlov
• Boskovice
Nádražní 286/8, 680 01 Boskovice	• Tišnov
Janáčkova 375, 666 01 Tišnov
• Břeclav
Sady 28. října 248/8, 690 02 Břeclav	• Veselí nad Moravou
Národních mučedníků 700, 698 01 Veselí nad Moravou
• Hodonín
Sv. Čecha 3608/9, 695 01 Hodonín	• Vyškov
Jiřího Wolkerova 416/1, 682 01 Vyškov
• Hustopeče
Nádraží místní 569/1, 693 01 Hustopeče	• Znojmo
Dr. Milady Horákové 3687/10, 669 02 Znojmo
• Kyjov
Nerudova 267/28, 697 01 Kyjov	

2. U řidiče/průvodčího

Do **31. 1. 2025** bez přírážky. Od **1. 2. 2025** přírážka **50 Kč**.